

TR-71 BÖLGESİNDEKİ KOBİ'LERİN KURUMSALLAŞMA SÜRECİNDE KOSGEB DESTEKLERİNİN ROLÜ¹

Tayfur EGE²

ÖZ

Bu çalışmanın amacı TR-71 bölgesinde KOSGEB Desteklerinden yararlanan KOBİ'lerin almış oldukları desteklerin kurumsallaşma sürecine olan etkisini analiz etmektir. Bu kapsamda ilk olarak KOBİ ve kurumsallaşma kavramları üzerinde durulacaktır. Ardından KOSGEB destek programları analiz edilerek kurumsallaşma kavramına yönelik olarak verilen destek türleri belirlenecektir. Sonraki kısımda araştırmada kullanılan ölçeğin faktör analizi ve güvenilirlik analizi yapılacaktır. Daha sonra da kurulan hipotezleri analiz etmek için SPSS programı ile istatistiksel analizler yapılacaktır. Bu şekilde KOSGEB desteklerinin kurumsallaşmaya olan etkisi incelenecektir. Yapılan analizler sonuçlarına göre şirketlerin kurumsallaşma düzeyi ile KOSGEB'den alınan destek süresi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Şirketlerin kurumsallaşma düzeyi ile şirketlerin yaşı arasında ilişki anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Şirketlerin kurumsallaşma düzeyi şirketlerin faaliyet gösterdiği sektöre göre farklılık göstermekte olup söz konusu farklılık imalat ve ticaret sektöründe faaliyet gösteren işletmeler arasındadır. KOBİ'lerin kurumsallaşma düzeyine katkısı açısından KOSGEB Destekleri arasında farklılık bulunmaktadır. Söz konusu farklılık KOBİ Proje destek programı ile KOBİGEL destek programı arasında ve her iki destek programı ile KOBİ proje destek programı arasındadır. KOSGEB destek programının destek üst limitlerinin artması ile şirketlerin kurumsallaşma düzeyi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: KOBİ, KOSGEB, Kurumsallaşma

Jel Kodları: M23, M35

---

¹ Tayfur EGE'nin "Kobilerin Markalaşma ve Kurumsallaşma Sürecinde KOSGEB Desteklerinin Rolü: TR-71 Bölgesinde Bir Araştırma" konulu doktora tezinden türetilmiştir.

² KOSGEB KOBİ Uzmanı, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, Aksaray; E-posta: tayfur.ege84@gmail.com

THE ROLE OF KOSGEB SUPPORTS ON INSTITUTIONALIZATION PROCESS OF SMEs IN TR-71 REGION

ABSTRACT

The aim of this study is analyzing the effects of KOSGEB supports on institutionalization process of SMEs in Tr-71 Region. In the first part, the concept of SME and institutionalization have explained. Then KOSGEB supports have analyzed and the types of support programs given for the concept of institutionalization have determined. In the last part, factor analysis and reliability analysis have done for the scale used in the research. Then statistical analyzes have done with the SPSS program to analyze the established hypotheses. In this way, the institutionalization impact of KOSGEB supports have examined. According to the results of the analyzes, it is found that there is not significant relationship between the level of institutionalization of companies and the duration of KOSGEB supports. There is a negative and significant relationship between the level of institutionalization and the age of companies. The level of institutionalization of the companies differs according to the sectors which companies operate. The differences are between manufacturing and trade sectors. There are differences between KOSGEB Supports, in terms of contribution level of institutionalization. There is positive and significant relationship between the increase of the support limits of the KOSGEB support program and the level of institutionalization of the companies.

Keywords: KOBİ, KOSGEB, Kurumsallaşma

JEL Codes: M23, M35

GİRİŞ

Ülkemizde KOBİ'lere destek veren kamu kurumlarından biri olan KOSGEB özellikle KOBİ'lerin kurumsallaşma sürecine yönelik destekler vermiştir. (www.kosgeb.gov.tr) Bu makalede ilk olarak KOBİ kavramı üzerinde durulacaktır. Sonraki bölümde kurumsallaşma kavramı hakkında bilgi verilecek ardından KOSGEB'in vermiş olduğu destekler incelenerek kurumsallaşma kavramına ilişkin verilen destek programları belirlenecektir. Daha sonra söz konusu destek programlarından faydalanan KOBİ'lere uygulanacak olan anket ile KOBİ'lerde kurumsallaşma sürecinde KOSGEB desteklerinin rolü araştırılmaya çalışılacaktır.

I-KOBİ KAVRAMI

KOBİ kavramı genelde “küçük işletme” olarak belirtilen farklı işletme türleri için kullanılan genel bir kavramdır. Dünya çapında kabul gören bir tanımı olmayan KOBİ kavramı, ülkeden ülkeye değişiklik gösterebilmektedir. Bir ülkede tanımlamada büyük işletme olarak tanımlanan bir işletme, başka bir ülkede daha düşük ölçekli bir KOBİ olarak tanımlanabilmektedir. (Türkoğlu, 2002)

Büyük işletmelere kıyasla KOBİ'ler, tüketicilerin istekleri doğrultusunda esnek bir yapıda olup teknolojideki gelişmelere daha hızlı ayak uydurmaktadırlar. Günümüz ekonomilerinde özellikle 1960'lardan sonra önemi artan üretimdeki esneklik ile birlikte KOBİ'ler, ekonomilerin olmazsa olmaz öğeleri olarak görülmektedir. (Demirel ve Şamiloğlu, 2001)

Ülkemizde 18.11.2005 tarihli Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında yönetmelik yayımlanana kadar kamu kurumlarında KOBİ kavramına ilişkin farklı tanımlamalar bulunmaktadır. İlgili yönetmelikte KOBİ tanımlaması yapılırken istihdam sayısı ile net satış ve mali bilanço toplamına üst limit belirlenerek bir tanım yapılmıştır. Bahsi geçen tanımda KOBİ'ler istihdam üst limiti en fazla iki yüz kırk dokuz kişi olup net satış veya mali bilanço toplamının en fazla yirmi beş milyon TL olan ekonomik birimler olarak tanımlanmıştır. (Ay ve Talaşlı, 2007)

2012 yılında yönetmelikte yapılan değişiklik ile mali bilanço toplamı veya net satış tutarının üst limiti yirmi beş milyon TL'den kırk milyon TL'ye çıkartılmıştır. (Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 2012)

24.06.2018 tarihinde söz konusu yönetmelikte yapılan son değişiklik ile 250 den az istihdam şartında değişikliğe gidilmezken, net satış ve mali bilanço toplamına ilişkin maksimum tutar 40 Milyon TL'den 125 Milyon TL'ye çıkartılmıştır. Aynı tarihte yönetmelikte yapılan değişiklik ile mikro işletme, küçük işletme ve orta büyüklükteki işletme tanımlarında da değişikliğe gidilmiştir. Yapılan son tanımlama ile net satış veya mali bilanço toplamının üst limitleri mikro işletmelerde bir milyon TL'den üç milyon TL'ye, Küçük işletmelerde sekiz milyondan TL'den yirmi beş milyon TL'ye çıkartılmış olup orta ölçekli işletmelerde üst limit yüz yirmi beş milyon TL olarak belirlenmiştir. (Küçük

ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 2018)

II-KURUMSALLAŞMA

Literatürde kurumsallaşma kavramına yönelik çok sayıda tanım yer almaktadır. March kurumsallaşmayı “Çevresel değişimle birlikte organizasyonel değişimin ve bu değişim doğrultusunda standardizasyonun sağlanmasıdır” şeklinde tanımlamıştır (March, 1996). Kurumsallaşma kavramına yapılan başka bir tanıma göre kurumsallaşma “Örgütün ayrı bir kimlik kazanması ve sosyal ihtiyaç ve baskıların doğal ürünü olarak duyarlı ve esnek bir organizma haline gelmesi sürecidir.” (Selznick, 1996) Yapılan başka bir tanımlamaya göre kurumsallaşma “İşletmenin dış çevresiyle etkileşiminde ortaya çıkan uyumlu ve kontrollü faaliyetler sistemi ve bu sistemin sonucu meydana gelen kuralların, uygulamaların ve prosedürlerin icra edilmesi sürecidir.” (Meyer ve Rowan, 1997)

Yapılan tanımlardaki ortak özellikler genel olarak, kişilerden bağımsız bir örgütün oluşması ve bu örgütün şartlara göre değişiklik gösterebilmesi ile örgütün kendine özgü iş yapma usul ve yöntemlerinin olması gerekliliğidir.

Kurumsallaşmanın göstergeleri; “işletme anayasası, profesyonelleşme, etkin bir örgüt yapısı, yetki devri, yetkilendirme, yönetim anlayışı, karar verme şekli ve etkin bir iletişim sisteminin kurulması” olarak sıralanabilir. (Karavardar, 2011)

Kurumsallaşmayı Oluşturan Kavramlar:

Kavramsal açıdan kurumsallaşma “formelleşme, otonomi, profesyonelleşme, kültürel güç, saydamlık, tutarlılık ve sosyal sorumluluk” kavramlarını içermektedir.

- Formelleşme: İşletmedeki çalışanların görevlerinin belirlenmesi ve bahsi geçen görevlere yönelik yetki ve sorumlulukların yazılı hale getirilmesidir.
- Profesyonelleşme: İşletmenin yönetim kadrolarında profesyonellerin istihdam edilmesi ve işletme çalışanlarının söz konusu profesyonellerce seçilmesidir. Ayrıca çalışanların yönlendirilme ve eğitiminin profesyonellerce yapılmasıdır.
- Otonomi: Profesyonellerin işletme içerisinde özerk olabilmeleri, ve işletme içerisinde otoritelerinin olabilmesidir.
- Saydamlık: İşletmeye özgü bilgilerin ilgililere ve halka sunulabilmesidir.
- Sosyal Sorumluluk: İşletmelerin sadece kendi çıkarlarına göre hareket etmeyip, toplum için faydalı faaliyetlerde de bulunmasıdır.
- Tutarlılık: İşletmenin sözüne sadık olarak misyonu ile faaliyetleri arasında uyumluluğun olmasıdır. (Kurt ve Yeşiltaş, 2016)
- Kültürel Güç: İşletme içerisinde oluşan örgüt kültürünün çalışanlarca kabul görmesi ve söz konusu kültürün paylaşılmasıdır. (Çiçek ve Hacıkura, 2016)

III-KOSGEB

Günümüzde imalat, ticaret ve hizmet sektöründeki KOBİ'lere destekler veren KOSGEB, kuruluş yılı olan 1990'dan kuruluş kanunundaki 2009 yılında yapılan değişikliğe kadar sadece imalat sektöründeki KOBİ'lere destekler vermektedir. (KOSGEB 2016-2020 Stratejik Plan, 2015) Kuruluş yılından günümüze kadar destek türleri açısından dinamik bir süreç yaşanan KOSGEB'in destek programları aşağıda sunulmuştur.

- TEKNOPAZAR - Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Destek Programı
  - AR-GE, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı
  - KOBİGEL - KOBİ Gelişim Destek Programı
  - Girişimcilik Destek Programı
  - Genel Destek Programı
  - İş Birliği Güç Birliği Destek Programı
  - Tematik Proje Destek Programı
  - KOBİ Proje Destek Programı
  - Uluslararası Kuluçka Merkezi ve Hızlandırıcı Destek Programı
  - KOSGEB Laboratuvar Hizmetleri
  - Kredi Faiz Desteği
  - Gelişen İşletmeler Piyasası Kobi Destek Programı
  - Kobi Teknoyatırım – Kobi Teknolojik Ürün Yatırım Destek Programı
  - Stratejik Ürün Destek Programı”
- (<http://www.kosgeb.gov.tr>)

TR-71 Bölgesinde 2011-2016 yılları arasında KOSGEB'den destek alan KOBİ'lerin Kurumsallaşma süreçlerinde KOSGEB Desteklerinin rolünün araştırılacağı bu makalede yukarıda yer alan destek programları incelendiğinde, kurumsallaşmanın bir süreç olması sebebiyle proje bazlı destek programlarının araştırılmasının daha uygun olduğu düşünülmüştür. Bu sebeple sadece proje bazlı olmayan destek programlarından faydalanan KOBİ'ler kapsam dışında tutulmuştur. Ayrıca araştırma 2011-2016 yıllarında destek alan KOBİ'lere yönelik yapılacağından, 2016 yılından sonra çıkartılan destek programları kapsam dışında tutulmuştur. Proje bazlı destek programlarından olan tematik destek programı ağırlıklı olarak KOBİ'lerin meslek kuruluşlarına yönelik bir destek programı olması sebebiyle kapsam dışında tutulmuştur. Ar-Ge İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama destek programı proje bazlı olmasına rağmen, destek içeriğinin yeni bir ürün geliştirme ya da inovasyona yönelik olması sebebiyle kapsam dışında tutulmuştur. KOBİ proje ve KOBİGEL destek programlarının proje teklif çağrı konuları arasında kurumsallaşma kavramı yer almaktadır. Bu kapsamda KOBİGEL destek programı ile KOBİ

proje destek programından yararlanan KOBİ'lere yönelik araştırma yapmanın en doğru sonucu vereceği düşünülmektedir.

KOBİGEL destek programı çağrı esaslı ve proje bazlı bir destek programıdır. Proje kapsamında işletmeler bir milyon TL'ye kadar desteklenebilmektedirler. Söz konusu tutarın üç yüz bin TL'lik tutarı hibe, kalan kısmı da teminat mektubu karşılığında faizsiz kredi olarak verilmektedir. Destek oranı çağrıdan çağrıya değişiklik gösterebilmektedir. (KOBİGEL Destek Programı Uygulama Esasları, 2018)

KOBİ proje destek programı ilk dönemde çağrı esaslı olmayan ancak son dönemde çağrı esaslı olan ve proje bazlı bir destek programıdır. Program bazında işletmeler en fazla yüz elli bin TL'ye kadar desteklenebilmektedirler. Söz konusu tutarın tamamı hibe olup bu destek programında faizsiz kredi bulunmamaktadır. Destek oranı bölgeden bölgeye %50-%60 olarak değişiklik gösterebilmektedir. (KOBİ Proje Destek Programı, 2015)

Her iki destek programı için geçmiş dönemlerde çıkan çağrılarda proje konuları arasında Kurumsallaşma konusu çokça yer almıştır. (www.kosgeb.gov.tr)

IV. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

1-Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Sınırlılıkları

Ülkemizdeki KOBİ'leri desteklemek için kurulan bir kamu kurumu olan KOSGEB çeşitli destek programları ile yıllardır KOBİ'lere destekler vermektedir. (www.kosgeb.gov.tr) TR-71 bölgesindeki KOBİ'lerin bu süreçte KOSGEB'den aldıkları desteklerin rolünün araştırılması araştırmanın temel amacıdır. Araştırma 2011-2016 yılları arasında TR-71 bölgesindeki illerde KOSGEB KOBİ proje ve KOBİGEL destek programlarından yararlanan KOBİ'leri kapsamaktadır.

2- Örneklem Süreci ve Veri Toplama Yöntemi

TR-71 Bölgesi Nevşehir, Niğde, Kırşehir, Aksaray ve Kırıkkale illerinden oluşmaktadır. (Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar İle Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018) 2011-2016 yılları arasında KOSGEB KOBİ Proje ve KOBİGEL destek programlarından yararlanan KOBİ'lere ilişkin bilgiler dilekçe ile KOSGEB Başkanlığından istenmiştir. KOSGEB Başkanlığından yazı ekinde CD ile ilgili KOBİ'lere ait bilgiler gönderilmiştir. Söz konusu CD incelendiğinde ilgili yıllar arasında destek alan toplam 82 adet KOBİ olduğu görülmüş olup bu sayı araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Bahsi geçen KOBİ'lere yöneltilmek üzere anket formu hazırlanmıştır. İlgili ankette kullanılan ölçek Koç ve Aylan'ın (2017) çalışmasından alınmıştır. İlgili ölçek beşli likert olarak KOBİ'lere yöneltilmiştir. Hazırlanan anket hem çıktı olarak firmaların bir kısmına iletilmiş hem de google formlar uygulamasıyla internet ortamına aktarılmış ve tüm KOBİ'lere e-posta ile gönderilmiştir. Her KOBİ'den işletme sahibi ya da profesyonel yöneticilerinden oluşan en az 3 kişinin doldurması istenmiştir. 07.05.2018 – 20.06.2018 tarihleri arasında uygulanan anket sonucunda göre 123 kişi anketi doldurmuş olup, doldurulan anketlerden 8

adeti güvenilirlik sağlamadığı gerekçesiyle kapsam dışında tutulmuştur. Araştırma evrenini oluşturan 246 kişiden 115 kişi anketi doldurmuştur.

Parametrik testlerin yapılabilmesi için verilerin normal dağılım göstermesi gerekmektedir. (Can, 2014) “Merkezi limit teoremine göre anakütle dağılımları ne olursa olsun, örnek hacimleri yeteri kadar büyükse ($n \geq 30$) örnek ortalamaların örnekleme dağılımları, normal dağılıma uymaktadır” Ayrıca Goldsmith ve Barrett’e göre ise aynı şart için örnek hacminin 40’dan fazla olması yeterlidir. (Şentürk ve Eker, 2017)

Örnekleme sayısının 115 olması sebebiyle parametrik analiz metotları kullanılmıştır.

3- Araştırmanın Hipotezleri

Araştırma konusuna göre $\alpha = 0.10$ anlamlılık düzeyinde geliştirilen hipotezler aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1: Hipotezler ve Kullanılan İstatistiksel Analizler

Hipotezler	Test Türü
H ₁ Şirketlerin kurumsallaşma düzeyi ile KOSGEB’den alınan destek süresi arasında anlamlı bir ilişki vardır.	Korelasyon
H ₂ Şirketlerin kurumsallaşma düzeyi ile şirketlerin yaşı arasında anlamlı bir ilişki vardır.	Korelasyon
H ₃ Şirketlerin kurumsallaşma düzeyi şirketlerin faaliyet gösterdiği sektöre göre farklılık göstermektedir	Anova
H ₄ KOBİ’lerin kurumsallaşma düzeyine katkısı açısından KOSGEB Destekleri arasında farklılık vardır.	Anova

H₅ KOSGEB'den alınabilecek destek programının destek üst limitlerinin artması ile şirketlerin kurumsallaşma düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Korelasyon

4- Araştırmanın Bulguları

Doldurulan anketler SPSS 20 programına aktarılarak ilk olarak ölçeğin güvenilirlik analizi, KMO and Bartlett's Testi ve faktör analizi yapılacak olup ardından anova, t-test ve korelasyon analizi yapılacaktır. Örneklem ilişkin betimleyici istatistikler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 2- Örneklem Profiline Sayısal ve Yüzdesel Verileri

KOBİ'DEKİ KONUM	FREKANS	YÜZDE
Şirket Sahibi	39	33,91
Profesyonel Yönetici	76	66,09
KOBİ YAŞI		
1-5 Yaş Arasında	11	9,56
5-10 Yaş Arasında	29	25,22
10-15 Yaş Arasında	24	20,87
15 Yaşından Fazla	51	44,35
KOBİ'NİN SEKTÖRÜ		
İmalat	94	81,74
Hizmet	7	6,09
Ticaret	14	12,17
KOSGEB DESTEKLERİNDEN YARARLANMA SÜRESİ		
1-3 Yıl Arasında	21	18,26
3-5 Yıl Arasında	25	21,74
5-7 Yıl Arasında	34	29,57
7 Yılden Fazla	35	30,43
YARARLANILAN KOSGEB DESTEK TÜRÜ		

KOBİ Proje Destek Programı	40	34,78
KOBİGEL Destek Programı	40	34,78
Her İki Destek Programı	35	30,44

5- Araştırmada Kullanılan Ölçeğin Güvenilirlik ve Geçerlilik Analizi

Tablo 3 Kurumsallaşmaya İlişkin Faktör Analizi Özet Tablosu

	Faktörler	Cronbach's Alpha	Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy	Bartlett's Test of Sphericity - Approx. Chi-Square	Sig.	Açıklanan Toplam Varyans
Kurumsallaşma	1-Stratejik Planlama Süreci 2-Profesyonelleşme 3-Yetki Devri ve İç Denetim 4- Etkin İletişim ve Karar Alma Süreci 5- Formel Örgüt Yapısı 6- İşletme Anayasası 7-Yönetim Anlayışı ve Yönetime Katılma	,983	,916	5925,424	,000	74,997

KOBİ'lere yöneltilen ankette kullandığımız ölçeğin güvenilirliği %98'dir. KOBİ'lere yöneltilen ankette yer alan ölçeğin faktör analizi için uygunluğunu test etmek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda sig. değeri 0,05 den küçük olup KMO test oranının 0,916 olduğu görülmüştür.

“Test oranının 0,60 ve üzerinde olması verinin faktör analizine uygunluğunu göstermektedir.” (Demirel ve Seçkin, 2011)

Eigenvalues değeri 1 den büyük çıkan 7 faktör belirlenmiş olup söz konusu 7 faktör toplam varyansın % 74,997 sini açıklamaktadır. Ölçeğin alındığı makalede kurumsallaşma kavramı 9 faktör ile

açıklanmıştır. Söz konusu faktörlerden etkin bir iletişim sisteminin oluşturulması ve karar alma şekli isimli faktörler yapılan analizde tek faktör altında toplanmıştır. Bu sebeple etkin iletişim ve karar alma süreci olarak tek faktörde adlandırılmıştır. Ayrıca yetki devri ve yetkilendirme ile iç denetim faaliyetleri faktörleri de tek faktör altında toplanmıştır. Bu sebeple yetki devri ve iç denetim olarak tek faktör olarak adlandırılmıştır.

6- İstatistiksel Analizler

H₁ Hipotezini test etmek için yapılan korelasyon analizi sonucu tablo 4'te sunulmuştur

Tablo 4 Korelasyon Analizi

		Kurumsallaşma
KOSGEB'den alınan destek süresi	Pearson Correlation	,013
	Sig. (2-tailed)	,888

Tablo 4 de Şirketlerin kurumsallaşma düzeyi ile KOSGEB'den alınan destek süresi arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucuna göre Sig. (2-tailed) değerinin 0,10'dan büyük olması sebebiyle H₁ Hipotezi reddedilmiştir. Başka bir ifadeyle şirketlerin kurumsallaşma düzeyi ile KOSGEB'den alınan destek süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Analizin yapıldığı KOBİ'lerin %30,43'lük kısmı 7 yıldan daha uzun bir süredir KOSGEB Desteklerinden faydalanmaktadır. %29,57'lik bir kısmı ise 5 ile 7 yıl arasında bir süre boyunca KOSGEB desteklerinden faydalanmaktadır. 2011 yılı öncesindeki KOSGEB destekleri kurumsallaşma ve markalaşma konularına yönelik olmamaları sebebiyle analizin yapıldığı KOBİ'lerin önemli bir kısmının bu dönemdeki desteklerden faydalanması sebebiyle söz konusu anlamsız ilişki açıklanabilir.

H₂ Hipotezini test etmek için yapılan korelasyon analizi sonuçları tablo 5'te sunulmuştur

Tablo 5 Korelasyon Analizi

		Kurumsallaşma
Şirketin Yaşı	Pearson Correlation	-,201
	Sig. (2-tailed)	,031

Tablo 5'te Şirketlerin kurumsallaşma düzeyi ile şirketlerin yaşı arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına ilişkin test sonucu görülmektedir. Yapılan analiz sonucuna göre Sig. (2-tailed) değerinin 0,10'dan küçük olması sebebiyle H₂ Hipotezi Kabul Edilmiştir. Başka bir ifadeyle Şirketlerin kurumsallaşma düzeyi ile şirketlerin yaşı arasında anlamlı bir ilişki olup söz konusu ilişki negatif yönlüdür.

Analiz sonucuna göre bölgedeki Yeni kurulan işletmelerin kurumsallaşma düzeylerinin daha yüksek olduğu, kuruluş tarihi itibarıyla daha eski işletmelerde ise kurumsallaşma düzeyinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

H₃ Hipotezini test etmek için yapılan Anova sonuçları tablo 6’da sunulmuştur

Tablo 6 Anova Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	3,370	2	1,685	2,976	,055
Grup İçi	63,414	112	,566		
Toplam	66,785	114			

Post Hoc Testi (LSD)

(I) faaliyet sektörü	Ort. Farklılıkları (I-J)	Std. Hata	p	90% Güven Aralığı		
				Alt Sınır	Üst Sınır	
imalat sektörü	hizmet sektörü	-,22429	,29480	,448	-,7132	,2647
	ticaret sektörü	-,51298*	,21556	,019	-,8705	-,1555
hizmet sektörü	imalat sektörü	,22429	,29480	,448	-,2647	,7132
	ticaret sektörü	-,28869	,34832	,409	-,8664	,2890
ticaret sektörü	imalat sektörü	,51298*	,21556	,019	,1555	,8705
	hizmet sektörü	,28869	,34832	,409	-,2890	,8664

Tablo 6’da Şirketlerin kurumsallaşma düzeyinin, şirketlerin faaliyet gösterdiği sektöre göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin test sonucu görülmektedir. $p < 0,10$ olması sebebiyle H₃ hipotezi kabul edilmiştir. Başka bir ifadeyle Şirketlerin kurumsallaşma düzeyi, Şirketlerin faaliyet gösterdiği sektöre göre farklılık göstermektedir. Post Hoc test sonucuna göre söz konusu farklılık imalat ve ticaret sektöründe faaliyet gösteren KOBİ’ler arasında olduğu görülmektedir.

H₄ Hipotezini test etmek için yapılan Anova sonuçları tablo 7’de sunulmuştur

Tablo 7 Anova Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
-------------------	-----------------	----	--------------------	---	---

Gruplar arası	2,792	2	1,396	2,444	,091
Grup İçi	63,992	112	,571		
Toplam	66,785	114			

Post Hoc Testi (LSD)

(I) kosgeb_destegi	Ort. Farklılıkları (I-J)	Std. Hata	p	90% Güven Aralığı		
				Alt Sınır	Üst Sınır	
kobi proje	kobigel	-,30208*	,16902	,077	-,5824	-,0218
	her ikiside	-,35037*	,17495	,048	-,6405	-,0602
kobigel	kobi	,30208*	,16902	,077	,0218	,5824
	proje	-,04829	,17495	,783	-,3385	,2419
	her ikiside	,35037*	,17495	,048	,0602	,6405
	proje	,04829	,17495	,783	-,2419	,3385

Tablo 7’de şirketlerin kurumsallaşma düzeyine katkısı açısından KOSGEB Destekleri arasında farklılık olup olmadığına ilişkin test sonucu görülmektedir. $p < 0,10$ olması sebebiyle H_4 hipotezi kabul edilmiştir. Başka bir ifadeyle KOBİ’lerin kurumsallaşma düzeyine katkısı açısından KOSGEB destekleri arasında farklılık bulunmaktadır. Post Hoc test sonucuna göre söz konusu farklılık KOBİ Proje destek programı ile KOBİGEL destek programı ve KOBİ proje destek programı ile her iki destek programının birden faydalanan işletmeler arasında olduğu görülmüştür.

H_5 Hipotezini test etmek için yapılan korelasyon analizi sonuçları tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8 Korelasyon Analizi

		Kurumsallaşma
KOSGEB’den alınan destek programının destek üst limitinin artması	Pearson Correlation	,189
	Sig. (2-tailed)	,044

Tablo 8’de KOSGEB’den alınan destek programının destek üst limitinin artması ile işletmelerin kurumsallaşma düzeyi arasında bir ilişki olup olmadığına ilişkin analiz sonucu görülmektedir. Sig. (2-tailed) değerinin 0,1 den küçük olması sebebiyle H_5 hipotez kabul edilmiştir. Başka bir ifadeyle KOSGEB’den alınan destek programlarının destek üst limitinin artması ile işletmelerin kurumsallaşma düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olup söz konusu ilişki pozitif yönlüdür.

SONUÇ

Kurumsallaşmaya yönelik yapılan analizlerin sonucunda işletmelerin kurumsallaşma düzeyi ile KOSGEB'den aldığı destek süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Bu sonucun sebebinin analize konu işletmelerin çoğunluğunun 2011 yılı öncesindeki destek programlarından faydalanmış olmaları olduğu düşünülmektedir. Söz konusu dönemde KOSGEB kurumsallaşma ve markalaşmaya yönelik olmayan ağırlıklı kredi faiz destekleri ile KOBİ'lere destekler vermiştir. Şirketlerin kurumsallaşma düzeyi ile şirketlerin yaşı arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Analiz sonucuna göre işletmelerin kuruluş tarihleri günümüze yaklaştıkça işletmelerin kurumsallaşma düzeyi yükselmekte olup, kuruluş tarihi günümüzden uzaklaştıkça kurumsallaşma düzeyi azalmaktadır. Kurumsallaşma düzeyi şirketlerin faaliyet gösterdiği sektöre göre farklılık göstermektedir. Söz konusu farklılık imalat ve ticaret sektöründe faaliyet gösteren KOBİ'ler arasında olduğu görülmüştür. KOBİ'lerin Kurumsallaşma düzeyine katkısı açısından KOSGEB destekleri arasında farklılık bulunmaktadır. Kurumsallaşma düzeyine olan katkısı açısından yapılan analiz sonucuna göre söz konusu farklılık KOBİ Proje destek programı ile KOBİGEL destek programı ve KOBİ proje destek programı ile her iki destek programının birden faydalanan işletmeler arasında olduğu görülmüştür. KOSGEB'den alınan destek programlarının destek üst limitlerinin artması ile işletmelerin kurumsallaşma düzeyi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Ay Hakkı Mümin, Talaşlı Esra (2007) *Türkiye'de KOBİ'lerin İhracattaki Yeri ve Karşılaştıkları Sorunlar* Selçuk Üniversitesi İİBF Dergisi Yerel Ekonomiler Özel Sayısı, s.174
- Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar İle Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (15.07.2018 Tarihli ve 30479 Sayılı Resmî Gazete)
- Can Abdullah (2014) *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi*, (2. Baskı) Ankara Pegem Akademi yayınları s.81
- Çiçek Işık, Hacıkura Emine (2016) *İnsan Kaynakları Fonksiyonları için Bir Değerlendirme Öncülü: Kurumsallaşma* Eurasian Academy of Sciences Eurasian Business & Economics Journal s:1 s.135
- Demirel Yavuz, Seçkin Zeliha (2011) *Örgütsel Adaletin Bilgi Paylaşımı Üzerine Etkisi: İlaç Sektörü Çalışanlarına Yönelik Bir Araştırma* Bilig Dergisi sayı 56 s 109
- Demirel Yavuz, Şamiloğlu Famil (2001) *KOBİ'lerin Sorunları ve Aksaray İlinde Bir Araştırma* Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi S 9 s.74
- Gülşah KARAVARDAR (2011) *Aile İşletmelerinde Kurumsallaşma, Yetki Devri ve Belirsizliğe Tolerans* Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi; Cilt: 1 sayı 1 s.161

KOBİ Proje Destek Programı (2015)

KOBİGEL Destek Programı Uygulama Esasları (2018)

Koç Hakan, Aylan Serkan (2017) “ *İşletmelerin Kurumsallaşma Kriterlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması*” Gazi Üniversitesi İİBF dergisi 19/2 s 576-578

KOSGEB 2016-2020 Stratejik Plan (2015)

Kurt Seval, Yeşiltaş Mehmet (2016) *Otel İşletmelerinde Kurumsallaşma Düzeyinin Stratejik Yönetim Araçlarının Kullanımı Üzerindeki Etkisi: Ankara Örneği* Journal of Tourism and Gastronomy Studies 4/4 s.7

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Resmi Gazete, 04.11.2012/28457)

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Resmi Gazete, 24.06.2018/11828)

Meyer, J., ve Rowan, B. (1997). *Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony*. American Journal of Sociology, 83 (2), 340-363. (Aktaran Gülşah KARAVARDAR (2011))

Şentürk Faruk Kerem, Eker Hasan Arif (2017) *Algılanan Hizmet Kalitesinin Müşteri Sadakati Üzerine Etkisi: Kasko Sigorta Müşterileri Üzerine Bir Uygulama* USOBED Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 1(1): 65-66

Türkoğlu Musa (2002) *Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ'ler) in Bölgesel Kalkınmaya Etkileri ve Bölgesel Kalkınmada KOBİ Temelli Stratejiler* Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi C.7,S.1 s.277

www.kosgeb.gov.tr (Erişim tarihi 01.07.2018)